

117—12

ԽՈՅԱՆՊՈԼ 10 ՅՈՒՆԻՍԵ

ԽԱՐԻՃԻՑԷ

Սէն Բէթըրսպուրկտաքի տօքթօր Բիշլէր, իմքէրաթօրուն քիւթիւպիսա- խանէսինտէն պիւր թագքըմ քիթապ

—Մէսաթէ Օֆիսիէլ Նամ Բէսմի Բուս զագէթասը, Էվրօպանքն ահվա- լը բօլիթիգըլէսինտէն պահս իլլէտի-

—Վէրսայլտան Եազըմըլ օլան պիւր մէքթուպտա աթիտէքի նագլիւնէթ օ-

Բունիս Վտէ Սաթօրիտէ զայէթ թօ- վագ պիւր վագա զուհուր իլլէտի, մէգ-

Թօփճու ասաքիւրի Էքիւնի օֆիշեալ- լարքնտան պիւրիս, մէքէզ մէքմու-

Ձընտան հալիսինտէ պէքիլիքի Խ- տէն պիւր զապթիւնէ, թիւֆէնկինիսա-

Մէքէզլի մէքմուրու վէ սայիւր քի- , Էանէլէր, պուսու կէօրէլէք միւտա-

—Եւ վար, ֆիւրիւրի իլլաճ Էթ, պա- ղըրըլար :

Սլ վագքըմ զապթիլլէ, քէնտու քէն- տուէրի Էքիւնի օֆիշեալ թամիւնէ իլլէ-

—Եսպան տըր, տէտի մէքմու մ' Նի- զամիլլէ օրտուսունտանըմ, վէ նիգամիլլէ

—Եւ մին խտէրիմ քի, սէն ասըլա- քըն սէրկէրտէլէրինտէն պիւրիսին

տէյի ճէվապ վիւրտի զապթիլլէ, պէն- ալտանմամ, պէն սէնի Էօյլէ պիւր խու-

—Չօգ իլլի, տէտի մէքէզլին մէ- մուրու, Էֆէնտիլլի, Սաթօրի սօգա-

Մէքէզլին մէքմուրու, պուսլարը սէօյլէտիքտէն սօնրա, մէքմու մու-

Մէքմու մ' քիմէնէ, Ժէնէրալքն հուգուրունա չըգտըգտա, ֆիւրիւպ

—Բուսիս իմքէրաթօրու հագրէթ- լէլի, իմքէրաթօրիչա, վէ Պասըն Պէօ-

—Բարիս իլլէ վէրսայլ արա Էքիւնտէ պուլունան Նէօյլի քէօքիւսիս Եա-

Մէքէզլի մէքմուրու, Էֆէնտիլլի, Սաթօրի սօգա- ղըլար մէքմու մ' քիմէնէ, Ժէնէրալքն

Մէքէզլի մէքմուրու, Էֆէնտիլլի, Սաթօրի սօգա- ղըլար մէքմու մ' քիմէնէ, Ժէնէրալքն

Մէքէզլի մէքմուրու, Էֆէնտիլլի, Սաթօրի սօգա- ղըլար մէքմու մ' քիմէնէ, Ժէնէրալքն

Մէքէզլի մէքմուրու, Էֆէնտիլլի, Սաթօրի սօգա- ղըլար մէքմու մ' քիմէնէ, Ժէնէրալքն

Մէքէզլի մէքմուրու, Էֆէնտիլլի, Սաթօրի սօգա- ղըլար մէքմու մ' քիմէնէ, Ժէնէրալքն

Մէքէզլի մէքմուրու, Էֆէնտիլլի, Սաթօրի սօգա- ղըլար մէքմու մ' քիմէնէ, Ժէնէրալքն

Մէքէզլի մէքմուրու, Էֆէնտիլլի, Սաթօրի սօգա- ղըլար մէքմու մ' քիմէնէ, Ժէնէրալքն

Մէքէզլի մէքմուրու, Էֆէնտիլլի, Սաթօրի սօգա- ղըլար մէքմու մ' քիմէնէ, Ժէնէրալքն

ԱԶԳԱՅԻՆ

ԹէճՎիդաթ վէ ԹէՍէլլի

Ճէնապը հագգ հէր շէյի զըտտըյ- լա պիւրիքտէ խուլք իլլէմիլ տիւր . Սա-

Տէր .

Ողափոխութեան համար Պօեաճը- գիւլ զտնուէլուս առթիւ, հոն գտնը-

Երեւալ ձեռնարկութիւնը Հայ Տիկ- նանց իրենց սեռի դաստիարակութեան

Ընդունեցէք և այլն .

Ազապեան վարժարանի

Խնամակալուհի

(Կր. Ազապի Չըպուքճեան

Table with 2 columns: Name and Amount. Rows include Թուստեան Տ. Բ. Չըպուքճեան 42, 69, 8, Շամուանճեան 23, Խակուկ Փափազեան 46, 3, Մարիամ Բ. Երէջեան 46, 3, Էլչիսի Բ. Նիշէստէճեան 234, 3, Պէադրիս Կ. Միսակեան 117, 3, Լուսիս Բ. Չօպանեան 38 1/2, 3, Գալիսիկ Բէսիմճեան 23, 3, Ոսկերիշ Նիկողոսեան 38, 3, Մ. Խօրասանճեան 23, 3, Արտեմ Ա. Խօրասանճեան 23, 3, Թօգաթիլեան 23, 3, Միհրան Փափազեան վաճառական 105, 3, Օր. Ազապի Չըպուքճեան 234, 3

Թուստեան, Չիթենեաց լեւոն վրայ, Համբարձման տաճարէն սակաւ ինչ հե-

Այս տապանագրէն, որ ըստ ամե- նայնի անխախտ և հայկական թուա-

Այս հնավայրը տակաւին ամբող- շապէս փորուած չըլինելով առ այժմ

(ՍիՕն)

Կէշէն կիւնքի իշար իթտիկիմիդ Թակոբեան էֆէնտիլլէր թարաֆքնտան

Պէշիկիթաշ, 7 յուլիս 1871

Խմբագիր .

Հետեւեալ նամակնիս ձեր լրագրին մէջ

Օրագիր իր 479 լրգ. թուոյն մէջ Ազգային վարկ վերնագրով յօգուած

Օրագիրը լիջեալ յօգուածին մէջ մեր քովը գտնուած եւ Սամաթիոյ աղ-

«Ստակ մը որ բոլորովին ազգային է ու մէկու քով պահուած, զըլացան փոխ տալ այն պաշտօնական մարմնոյն

Մեզքերը վարժարանն իջնուտէ պուլունան շակիրտանքնտան սէքիդնէ- ֆէրի, Մեղու կիպի ինսանիյնէթտէն պի պէհրէ օլան պիր դազէթանքն, Ա- գապեան վարժարան ալէյհինտէ, իս- թիմալ իթմէթտէ օլտուղու զէհրլէրի- նէ գարչը, Մանգուլմէտէ տիգգաթա շաեան պիր պէնտ տէրճ իթտիրտիք- լէրի մալիւմ տիր :

Շակիրտան, մէզքեր պէնտին պիր սուրէթինի տախի, քէնտի տնօրէնլէ- րինէ վիրէրէք, Օրագիրտէ տէրճ ի- տիլմէսինի քէնա իթտիքլէրի պէրա- պէր, Մանգուլմէյ տախի պիր նիւս- իւէսինի կէօնտէրմիշ օլտուղլարքն պէ- եան իալէրլէր : Օգսէն էֆէնտի պուն- լարա ճէվապ օլարագ, պիլմէյիք նէ էֆքեարա մէպնի, էկէր Մանգուլմէ տէրճ իտէր իսէ, պէն տախի տէրճ ի- տէրիմ, տէր, վէ շակիրտան պէքլէ- մէքտէ պուլունուր :

Պիզ մէզքեր պէնտի 1626քնճը նիւս- իւէմիդտէ, եանի պունտան օն իւշ կիւն գատար էվլէլ տէրճ իթտիք, հալ պու- քի Օրագիր, շակիրտանա վիրմիշ օլ- տուղու սէօգիւ իճրա իտէրէք, մէզ- քեր պէնտի, հիշ տէյիլ իսէ պիդտէն սօնրա տէրճ իտէճէք եէրտէ, կէչէն ճիւմա իրթէսի կիւնիւնէ գատար սապր իտէր, վէ ճիւմա իրթէսի կիւնիւ տա- խի, եինէ շակիրտանքն մէզքեր պէն- տինի տէրճ իթմէտիքտէն պաչգա օլ հէնեկամտա, Մեղուտա շակիրտանա կիւնա ճէվապ օլարագ, տէրճ իտիլ- միշ օլան պիր պէնտի, քէնտի շակիր- տանքնա վէ պինտէն ալէյհ Ագապեան վարժարան, վէ պիլմէթու Սամաթ- եալքեմ գարչը օլարագ, թարաֆքն- տան տուլ պիր շէյ սէօյլմէքսիդին, այնէն տէրճ իյլէվէ տիր :

Խմտի, սօրաքը Ոգսէն էֆէնտիք քի, քէնտի կիպի հիշ պիր տնօրէն կէօրմիշ վէ իշիթմիշ մի տիր : քէնտի շակիրտանա նամուսունու քեաֆֆէյի տիւշմէն վէ տիւշմէնլիէ գարչը հըֆիդ ու վիլպայէ իթմէք պիր տնօրէնին պօր- ճու տէյիլ մի տիր, վէ քէնտիսինի, շակիրտանքն տիւշմէնէ գարչը եաղար- ղընէ տէրճ իթմէյիպտէ, հաթթա տիւշ- մէնինքին տէրճ իթմէսի մուղայիթի ագլ ու ինսաֆ վէ ինսանիյնէթ տէյիլ մի տիր :

* *

Մեղունուն վէ օնտանտա պէթէր վէ միլլէթ խայինի օլան Օրագիրին պու- կիւնլէրտէ, պիդի կիւնէնտիրէրէք Ա- գապեան վարժարանք գաթթմազլը- ղա մէճպուր իթմէք նիյէթի ֆապիտէ վէ մէլունէսիյլ տէրճ իյլէտիկի հասէտ, առապէթ վէ հաթարէթ պէնտլէրինէ գարչը, բէտէրլէրի կիպի, մէքթէպի- միշ պէչինճի սընքիք շակիրտանք թա- րաֆքնտան տախի, պու կիւն պիր գը- թա թէչէքքիւրնամէ կէլմիշ իսէտէ, պէտպախթըղա պիր սէպէպիյնէթ վիր- միշ օլմամազ էֆքեարըյլա, անճագ, մէնունիթէթի աղիմէմիդի պէեան ի- տէրէք, տէրճինտէն սարֆը նազար ի- տէրիդ :

Նէ պիւլիք շէրէֆ ու իթթիխար տըր Օրագիր իշին, քէնտի միլլէթի, քէն- տի սէմթի, վէ քէնտի թէալլիւգաթը գըղ չօնուգլարքնը, քէնտի ալէյհինտէ լուղ ու շէպ լանէթլէր օգուճագլըլտ մէճպուր իթմէք :

* *

Սամաթիս էհալիսի մէգատիրչինաս թաղըմը պիր գըմը թարաֆքնտան թարաֆքըղա իրապինէ հիմմէթ իտիլ- միշ, վէ էվլէլէ կիւնքի նիւսիւնէմիդ- տէ տէրճ օլունմուշ օլան պիր թէչէք- քիւրնամէնին ղիյրինտէ պուլունան իմ-

գալարքն պէեանքնա, հէր նէ գատար իիւզուժ՝ կօրիւլմէմիշ իտի իսէ տէ, Օրագիր պունա տախի պիր հաթարէթ օլտուր նիլէթիյլէ, վէ թաշթէրտա օլտուր լուղէթինի վազ իտէրէք, իսթիհզաեան վէ թագլիտէ չըգլըմըշ օլտուրտան պաչգա, նիլէ ճաշիլլէրին տախի ալտանաճագլարը իհթիմալտէն պուլունտուղունտան, մէզքեր մաս- գարալըլը մէյտանէ չըգարմագ նի- յէթիյլէ, պիզ մէզքեր թէչէքքիւր- նամէնին իմգլարքնը պու կիւն պէեան իտիպ, վէ Օրագիր տախի, քէնտի թագլիտ պէնտինին իմգլարքնը պէ- եան իթմէսինի տալիթ իտէրիդ :

Գարրիէ Գալարեան Նիհրան Տատուրեան Միդրտի Սէֆէրեան Սիմեան Միդրեան Ստեբան Նիլլէքեան Ալիքան Կ. Տէմիր- Մ. Մինաս թէրլեան Կարապետ Բապուճ- Գալար Թախտալեան Վարդերեկ Ղուկաս- Ա. Յ Ալթունճեան Բիւզանդ Տէրմէճեան Զարութիւն Ալթունճի Երամ Զարութիւն. Ագալիկ Ալթունճեան Ոսկան Սթէնեան Յովհաննէս Թագարեան Ալիքան Սթէրգիսեան Կորապետ Սալաուդուր. Համարճուժ Եղիա. Նշան Զարութիւնեան Թագլու Պաղտատար. Թ. Սահակ Սարգիսեան Սիմեան . . .

Գրիգոր Խ. Պլատանեան Կարապետ Մ. Մարտիրոսեան Մ. Կարապետ Զարութիւնեան

ՇՈՒՄՆՈՒՏԱՆ ԹԱՆՆԻՐԱԹ

Շուհուն, 15 յունիս 1871

Ազգի մը յառաջդիմութիւնը իւր օրինաւոր գաղտնիքուն մէջ կը կայա- նայ . բոլոր այն ազգերը որ այսօր մեր աչաց առջեւ գիտութեանց ստապրէ- ղին մէջ կը տեսնենք, այն ամեն ազ- գերը՝ որ ճամբիտ ուսումնականու- թեան և կրթութեան մէջ իւր քայլե- րը կը շարունակէ, այն ամեն ազգերը՝ որոնք այսօր գեղեցիկ տիտղոսներու արժանացած և հետևաբար քաղաքա- նացեալ աշխարհին մէջ բարձր ի գը- լուի կը պանծան, անշուշտ իրենց օրի- նաւոր գաղտնիքուն շնորհին է : Դեպ- րոյցը ազգի մը ապագայ ամեն դիպ- ուածոց կանխատես մարգարէութիւնն է : Վասն զի անոնց մէջ պիտի գտնանք ազգի մը յառաջդիմութեան սկզբը- նական տարերք, անոնց մէջ պիտի գտնանք մարդկային ընկերական լիճա- կը բարեւոյց միջոցներ : Վերջապէս ա- նոնց մէջ պիտի գտնանք ազգի մը թէ նիւթական և թէ բարոյապէս յառաջա- դիմութեան շարժումիւթներ :

Շուհունցիկ այս մասին արդարեւ յիշատակաց արժանի անցեալ մը ունե- ցած են . բայց առաջ մեր ազգին այն բնաւորութիւնը որ բան մը խիստ փա- փաքով և օրինաւորութեամբ կ'սկսինք և շուտով ալ կը զգովնուր, մութ տմզ մը պատած էր . ամազ մը՝ որ յիւսեի քաղաքիս հայրենասէր և գաղտնաքն- անճանց սիրտը վիրաւորած էր : Այս տեղ չեմ ուզեր քննել այն պատճառ- ները որոնք իրենց անցեղայն գեղեցիկ յիշատակները մթազնեցին . այն դը- ժոխային խռովութիւնները և (եսու- թիւնը) որ մեր ազգին տունը քան- դեց և եթէ պահ մ'ալ այնպէս շա- րունակուէր, մերձ էր բարոյալին գա- հալիթեւը :

Բայց ինչու անցեղայն տիւր յի- շատակներով կ'ըբաղիմ. հոս պէտք է աւետիմ՝ բոլոր ազգիս մեր ներկայ գեղեցիկ լիճակը, զորս այնչափ աշ- խատութեամբ և անճնտիրութեամբ ձեռք բերած եմք :

Ինչպէս ըսինք քաղաքիս գաղտնաքն անճանց սիրտը յոյժ վիրաւորած էր, տեսնելով գաղտնիքն այն նեղ ու տար- տամ վիճակը, զոր եթէ տակաւին շա- րունակի ապագայն կործանուի է .

այն ցաւը արդէն շատերն ալ կ'զգային, սակայն փանոսեանի նման ոգի ունե- ցող մը պէտք էր . որ իւր անճնական շահը և բարեկամութիւնը մէկգի թող- լով միմիայն ազգին շահը մտածեր . և ամեն խոյնդոտներու դիմագրաւիներ, այն ունեցանք այն ազգասէր եւ հայ- րենասէր անձը որ ամեն ճիգ ի գործ դրաւ տեղւոյս ազգային գործերը կար- կադրելու և գաղտնիքն ապագայն ա- պահովելու : Մեծ. Բիւզանդ աղա Ա- դամայեան . որ իւր բոլոր անճնական շահը մէկգի թողլով և կամ նորա յա- ռաջադիմութեանը համար զոհելով գիշեր ու ցերեկ կաշխատի . և թեպէտ գիտեմ որ զինքը հոշակելով իւր խո- նարճ սիրտը կը վիրաւորուի . բայց թող գիտնայ թէ՛ ես՝ ոչ թէ իւր ան- ձը կը հոշակեմ. այլ իւր արարքները որոնք երբէք պէտք չէ թագուն պահ- ուի. նախ թաղական իւրհուրդ մը ընտ- ռուեցաւ տասը անձերէ բաղկացեալ, որոց անուանքն են :

Մկրտիչ էֆ. Չաքրեան
Յովհաննէս Պաղիկ
Բակուր Նազարեան
Զարութիւն Մալեան
Մկրտիչ Պոյաճեան
Սահակ Էսաքճեան
Մկրտիչ Ստեփանեան
Մուրադ Գալարեան
Կարապետ Պարկազլեան
Գրիգոր Գալարեան

Անտարակայն եմ ունի Մեծ. անդա- մայ իրենց ունեցած ազգատիրական զգայմանցը նկատմամբ և իրենց ստանձնած այս նոր պաշտօնին համար կարողութիւն և յարատեւութիւն կը մտախիտ . վասն զի ինչպէս ամեն գոր- ծոց մէջ . աստիկ ալ ազգային գործոց մէջ յարատեւութիւն պէտք է . քոն- զի առանց յարատեւութեան արդիւնք չի կրնար ըլլալ :

Երկրորդ վերոյիշեալ Մեծ. Աղա- մայեան Բիւզանդ աղայի պաշտպանու- թեան տակ վերածանութեան թանգա- րան մը հաստատուեցաւ բաժանորդա- գրութեամբ, ուր քիչ միջոցի մէջ զար- մանալի կերպով յառաջացաւ : Այժմ նոյն թանգարանին մէջ ազգային օ- րագրաց ամէն տեսակները գալէ յե- տոյ . պատրաստ կայ նաեւ Գաղղիա- րէն և Տաճկերէն օրագրիւնք . իւր հիմ- նական նպատակն է, թէ նիւթապէս և թէ բարոյապէս օգնել գաղտնիքն. ար- գէն բարոյապէս սխտած է օգնել զայն կարգադրելով, իսկ նիւթապէս այն ա- տեն պիտի օգնէ երբ իւր ձեռնհասու- թիւնը ներէ :

Ահա այս է քաղաքիս ներկայ վի- ճակը, ուր ապագային մէջ գեղեցիկ և պայծառ յոյսեր կը խոստանայ մեզ . և որպէս համար կը բարեմաղթեմ ի բո- լոր սրտէ :

Սահմանադրութեան տարեգարճը այս տարի առաջին անգամ ըլլալով կատարուեցաւ հոս . բայց դժբաղդա- րար հասարակութեան մեծ մասը մաս- նակից չէր այս հանգիսին, տօնապա- ճառներու նկատմամբ որ այս միջոցիս տեղի կ'ունենայ, նախ վարժարանին յառաջադէմ՝ աշակերտները կ'զգան այս պէտքը՝ և իրենց միւս ընկերակ- ցաց ալ իմաց տալով անոնց հաճու- թիւնն ալ կ'առնուն . աշակերտք իրենց մէջէն անմիջապէս յանձնաժողով մը կը կազմեն պէտք եղածը հաշուա- նոյն յանձնաժողովը կ'որոշէ հացիկե- րայթ մ'ընել . և հացիկերայթի համար պէտք եղած ստակը կը հաւաքէ . ա- մեն բան առաջուց գրաւոր կանոննե- րու տակ կը դրուի . երբ քաղաքի ա- ռաւօտ ուր մայիս 24 երրորդ օրն էր

(որովհետեւ հոս Պոլսոյ մէջ ըլլալիք տարեգարճը մայիս 30 ի ձգուած ըլլա- լը գեռ իմացուած չէր) բոլոր աշա- կերտք վարժարանէն կը մեկնին (քեօշը- լէր) կոչուած գեղեցիկ զբօսավայրը ազգային երգերու ներդաշնակու- թեամբ . հոն ամենապարզ սեղան մը պատրաստուած էր . բոլոր գործերը կարգադրողը աշակերտք . բայց ի մէկ քանի պաշտօններէ՝ որոնք բնականա- բար տուր գործ չեն . վերին աստիճա- նի աշակերտք իրենցմէ ստորիններուն յուր, հաց, կերակուր են. կը կրեն . չեն հոգնիր . չեն տրտնջար այլ սիրով և բնկերաբար կը ծառայեն. ճաշէն վեր- չը աշակերտաց կողմանէ մէկ քանի ճառախօսութիւններ տեղի ունեցան, և ազգային գեղեցիկ երգերու ձայնը հետեւաբար «Կեցցէ ազգ և Սահմա- նադրութիւն» բառերը արձագանք կուտար նոյն զբօսավայրը : Այսպէս վերջացաւ այն նուիրական եւ ցանկա- լի օրը յաջորդ տարին աւելի փառա-ւոր տօնելու խտելով :

Նաեւ իրիտ գեղեցիկ էր օգոստոս- փառ Սուլթանին գահակալութեան տարեգարճի առթիւ քաղաքիս մէջ ե- դած լուսավառութիւնները, արդէն կայսերական երկրորդ բանակին կեդ- րոնատեղիէն հոս ըլլալով ամէն տեղէ աւելի կըլլայ լուսավառութիւնը. այս հանդէսին աւելի փայլ մի տուած էր նաեւ Հայոց թանգարանը՝ որ շքեղա- պէս դարդարած և կանդեղներու յո- լացումը անցող արճը կը հիացնէր, օտարազգիք դախտուիք կը խօսէին Հայոց այս նոր յարժանք վրայ, և նո- րա յարատեւութեան համար բարե- մաղթութիւններ ընելէ յետոյ կը մեկ- նէին :

Այս մասին կրկին շնորհակալութեան արժանի է թանգարանի հիմնադիր Մեծ. Աղամայեան Բիւզանդ աղան, որ ազգին պատիւը պահպանելու համար բան մը չի խնայէր :

Ուստի . . . խմբագիր, գուք որ սիրող էք ուսման և Միկենաս հանդի- սացած էք յառաջադիմութեան, քա- ջայոյս եմ որ ձեր ազգատուէր լրագ- րոյն մէջ առաջնակալութեան անկիւն մը կը շնորհէք սոյն յօդուածին :

Հատարելով մեզ, ձեզ անձնուէր,

Բ. Բ. Հատմանեան

Յ. Գ. Կամակս կնքելու վրայ էի

երբ ցաւալի լուռ մը առի :

Տեղւոյս (Տապի) փողովոյն անգամ Մահարեան մեծայարգ Մարտիրոս ա- դան անակնկալ մահուամբ կնքեց իւր մահկանացուն ի հասակի 45 ամաց :

Հանգուցեալը ազնիւ բարեմասնու- թիւններով զարդացեալ սիրելի էր ա- մենուն . փորձ եւ խաճու հանճարի տէր : Ազգասիրութիւն, աղքատասի- րութիւն և ուրիշ առաքինական գու- վելի յատկութիւններ . որոնց յիշատա- կը այսօր իրաւամբ դառն արձանքներ կը քամէ ընտանեացը, բարեկամացն, ու ամէն ծանօթիցը աչիւրէն յանմիւթա- թար սուգ համակելով զանոնք, վեր- ջապէս ազգը իր սիրելի և բանիւրոն անձէ մը զրկուեցաւ, փառաւոր էր բարեյիշատակ հանգուցեղայն յուղար- կուորութեան հանդէսն . քաղաքիս բոլոր Հայ հասարակութիւնը իւր սը- դապատ գաղափար կուղեկցէին իւր սիրտութեամբ յարգանաց վերջին պար- աքն հասուցանելու իրեն : Կոյ՛

ՍԱՀԻՊ ՂԱԶԻԹԱ

ԿԱՐԱՊԵՏ Թ. ՓԱՆՈՍԵԱՆ

Կալաթատա Բէնճէմիշ բազարներու Նօ. 29 Իսի խանքնտա :